

**ПрАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

***СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НЕЙРОПСИХОЛОГІЯ»***

Спеціальність:	С4 Психологія
Освітній рівень:	перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма:	Психологія

Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Нейропсихологія
Шифр та назва спеціальності	С4 Психологія
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Статус дисципліни	вибіркова
Кількість кредитів і годин	3 кредити/90 год Лекції: 20 год Практичні заняття: 14 год Самостійна робота: 56 год
Термін вивчення дисципліни	
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	залік
Сторінка дисципліни на сайті	

Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	
Дисципліни, які викладає НПП	
Напрями наукових досліджень	
Посилання на реєстри ідентифікаторів для науковців	
Контактна інформація викладача:	
E-mail:	
Контактний тел.	
Портфоліо викладача на сайті кафедри	

Анотація курсу. Курс «Нейропсихологія» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про нейропсихологію як міждисциплінарну галузь психологічної науки, що вивчає взаємозв'язок мозкових структур і психічних функцій, а також на розвиток теоретичної та практичної готовності до нейропсихологічного аналізу порушень вищих психічних функцій. У межах дисципліни розкриваються науково-методологічні основи нейропсихології, її місце в системі психологічного знання та зв'язок із загальною, клінічною, віковою, медичною психологією, психофізіологією. Значна увага приділяється вивченню мозкової організації психічної діяльності, нейропсихологічних синдромів, механізмів порушень пізнавальних, емоційно-вольових і регуляторних процесів, методам нейропсихологічної діагностики та аналізу результатів обстеження. Курс орієнтований на формування професійного мислення майбутнього психолога, здатності інтегрувати знання про функціональну організацію мозку з психологічною оцінкою особистості та застосовувати нейропсихологічний підхід у практичній, діагностичній і корекційній діяльності з урахуванням наукових, етичних і гуманістичних принципів..

Предмет вивчення навчальної дисципліни: закономірності мозкової організації вищих психічних функцій; принципи системно-динамічної локалізації психічних процесів; нейропсихологічні механізми порушень пізнавальної, емоційної та регуляторної сфер; методи нейропсихологічного обстеження; специфіка нейропсихологічного аналізу в клінічній, віковій, реабілітаційній та освітній практиці.

Мета курсу: полягає у формуванні у студентів системи теоретичних знань і практичних умінь з нейропсихології, розвитку здатності здійснювати нейропсихологічний аналіз психічних функцій, виявляти та інтерпретувати порушення їх мозкової організації, а

також застосовувати нейропсихологічні підходи у психологічній діагностиці та корекційній роботі з дотриманням наукових і професійно-етичних стандартів.

Завдання навчальної дисципліни:

- 1. Ознайомлення студентів з теоретичними та методологічними засадами нейропсихології.
- 2. Формування уявлень про мозкову організацію вищих психічних функцій та нейропсихологічні синдроми.
- 3. Розвиток навичок застосування методів нейропсихологічного обстеження та аналізу їх результатів.
- 4. Оволодіння вміннями інтерпретації нейропсихологічних даних з урахуванням вікових і клінічних особливостей.
- 5. Виховання професійно відповідального та етично виваженого ставлення до нейропсихологічної практики.

Пререквізити навчальної дисципліни. Вивчення курсу «Нейропсихологія» ґрунтується на знаннях, здобутих студентами під час опанування дисциплін «загальна психологія», «вікова психологія», «психофізіологія», «психологія особистості», «психодіагностика», «основи клінічної психології», що забезпечують розуміння психічних процесів і біологічних основ психіки.

Постреквізити навчальної дисципліни. Знання та практичні навички, сформовані в межах курсу, є підґрунтям для подальшого вивчення клінічної, медичної психології, нейропсихологічної діагностики й корекції, а також для професійної діяльності у сфері психологічного консультування, психокорекційної та реабілітаційної роботи. Курс сприяє підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх психологів і їх готовності до роботи з особами з порушеннями психічних функцій різного генезу.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
Спеціальні компетентності	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК8.Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову). СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту. СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
Результати навчання	ПР4 Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел. ПР7 Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки. ПР11 Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР15 Відповідально ставитися до професійного

	самовдосконалення, навчання та саморозвитку ПР18 Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії. ПР 20 Презентувати та обґрунтовувати детермінізм і гіпотези щодо появи та розвитку соціально-психологічних явищ.
--	---

Зміст навчальної дисципліни

№	Назва теми	К-сть годин, з них:			
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Методи навчання/методи оцінювання
1 семестр					
Змістовний модуль 1. Основні положення нейропсихології					
Тема 1	Нейропсихологія як наука. Поняття аналізатора в нейропсихології. Агнозії	2	1	6	Методи навчання: лекційний виклад з елементами проблемного навчання, аналіз клінічних випадків, роботою з нейропсихологічними схемами аналізаторів. Мультимедійні презентації, семінарські заняття з обговоренням різних форм агнозій і їх нейропсихологічних механізмів. Методи оцінювання: усне опитування, тестові завдання на розуміння будови аналізаторів, аналіз клінічних описів із визначенням типу агнозії та локалізації ураження.
Тема 2	Порушення рухів при локальних ураженнях мозку.	2	2	6	Методи навчання: пояснювально-ілюстративне та практично орієнтоване навчання з використанням відеоматеріалів, схем рухових зон кори та аналізу випадків апраксій. Семінари, під час яких студенти навчаються співвідносити клінічні симптоми з локалізацією мозкових уражень. Методи оцінювання: виконання письмових робіт, тестів, розбір ситуаційних завдань, де необхідно визначити вид рухового порушення та його нейропсихологічну основу.
Тема 3	Порушення мислення, мовлення, читання і письма при локальних ураженнях мозку	2	1	6	Методи навчання: інтеграція лекцій, семінарських занять і самостійної роботи з науковими джерелами. Аналіз афазій, алексій, аграфій та порушень мислення через роботу з

					клінічними прикладами та мовленнєвими пробами. Методи оцінювання: контрольні роботи, тести з відкритими запитаннями, практичні завдання з аналізу мовленнєвих порушень і визначення їх мозкової локалізації.
Тема 4	Порушення пам'яті, уваги та емоційної сфери при локальних ураженнях мозку	2	2	4	Методи навчання: поєднання теоретичного викладу з обговоренням результатів експериментальних і клінічних досліджень. Кейс-метод, що дозволяє краще зрозуміти механізми амнезій, порушень уваги та емоційної регуляції. Методи оцінювання: тести, письмові аналітичні роботи, усне опитування з акцентом на причинно-наслідкові зв'язки між ураженням мозку та психологічними проявами..
Тема 5	Основні нейропсихологічні синдроми	2	1	6	Методи навчання: лекції, семінари, спрямовані на формування цілісного уявлення про синдромний підхід у нейропсихології. Аналіз комплексних клінічних випадків, що демонструють поєднання симптомів. Методи оцінювання: письмові роботи з описом нейропсихологічних синдромів, тестування, виконання завдань на встановлення синдрому за описом симптоматики.
Змістовний модуль 2. Напрямки нейропсихології					
Тема 6	Основи нейропсихології дитячого віку	2	1	6	Методи навчання: лекції із використанням вікових нейропсихологічних моделей, семінари, аналіз прикладів із практики дитячої нейропсихології. Методи оцінювання: тести, реферати, усні відповіді, спрямовані на перевірку розуміння вікової специфіки мозкової організації психічних функцій.
Тема 7	Основи геронтонейропсихології	2	2	6	Методи навчання: лекційний виклад і дискусійні семінари. Порівняльний аналіз норми й патології. Методи оцінювання: письмові

					роботи, тестові завдання, аналіз клінічних ситуацій, пов'язаних із віковими когнітивними порушеннями..
Тема 8	Основи диференційної нейропсихології	2	1	4	Методи навчання: поєднання теоретичного навчання з аналізом індивідуальних відмінностей у нейропсихологічній організації психічних функцій. Семінари, самостійна робота з науковою літературою. Методи оцінювання: тестування, письмових аналітичних завдань, усне опитування..
Тема 9	Основні шляхи відновлення вищих психічних функцій	2	2	6	Методи навчання: ознайомлення з принципами нейропсихологічної реабілітації через лекції та практичні заняття з аналізом реабілітаційних програм. Методи оцінювання: підготовка письмових робіт, тестування, аналіз практичних кейсів із розробкою напрямів відновлення функцій.
Тема 10	Нейропсихологія в системі нейрореабілітації	2	1	6	Методи навчання: інтеграція теоретичних знань і практичних прикладів застосування нейропсихології в реабілітаційній практиці. Лекції, семінари, обговорення клінічних випадків. Методи оцінювання: усне опитування, письмові завдання, підсумковий контроль.
Модульна контрольна робота					
Всього:		20	14	56	
Форма контролю: залік					

Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементам презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.4.

Форми і методи контролю

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий (семестровий).

Поточний контроль здійснюють під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять, метою якого є систематична перевірка розуміння та засвоєння теоретичного навчального матеріалу, умінь використовувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань тощо. Можливості поточного контролю є надзвичайно

широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем.

Контроль успішності здобувачів освіти поділяється на поточний і підсумковий.

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль; проблемні ситуації.

Система оцінювання та вимоги

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

	Поточний контроль знань										Модульна контрольна робота	Залік	Загальна кількість балів
Теми	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	20	20	100
Робота на семінарському занятті	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			
Самостійна робота	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Критерії оцінювання модульного тесту з навчальної дисципліни «Нейропсихологія»:

При оцінюванні модульного тесту враховуються обсяг і правильність виконання завдань:

- оцінка «відмінно» (А) виставляється за правильне виконання всіх завдань (або більше 90% всіх завдань);
- оцінка «добре» (В) виставляється за виконання 80% всіх завдань;
- оцінка «добре» (С) виставляється за виконання 70% всіх завдань;
- оцінка «задовільно» (D) виставляється за правильне виконання 60% запропонованих завдань;

- оцінка «задовільно» (E) виставляється, якщо правильно виконано більше 50% запропонованих завдань;
 - оцінка «незадовільно» (FX) виставляється, якщо виконано менше 50% завдань.
- Неявка на модульний тест - 0 балів.

Вищезазначені оцінки перетворюються на рейтингові бали таким чином:

- «А» – 18–20 балів;
- «В» – 16–17 балів;
- «С» – 14–15 балів;
- «D» – 12–13 балів.
- «Е» – 10–11 балів;
- «FX» - менше 10 балів.

Підсумкова семестрове оцінювання з дисципліни «Нейропсихологія» є обов’язковою формою оцінювання результатів навчання студентів. Воно проводиться у терміни, визначені навчальним планом, і охоплює обсяг матеріалу, визначений програмою курсу.

Підсумкове оцінювання проводиться у формі тесту. До семестрового оцінювання допускається студент, який виконав усі необхідні роботи.

Підсумкова оцінка виставляється на основі результатів навчання студента протягом семестру. Оцінка студента складається з балів, накопичених за результатами поточного оцінювання, та заохочувальних балів.

Студенти, які виконали всі необхідні завдання і отримали оцінку 60 балів або вище, отримують оцінку, що відповідає отриманій оцінці, без додаткового тестування.

Для студентів, які виконали всі необхідні завдання, але отримали оцінку нижче 60 балів, а також для тих, хто бажає поліпшити свій бал (результат), викладач проводить підсумкову роботу у формі тесту під час останнього запланованого заняття з дисципліни в навчальному семестрі.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності.
Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Оцінка самостійної роботи

Загальна кількість балів, отриманих студентом за виконання самостійної роботи, є одним із складових академічної успішності з дисципліни. Самостійна робота з кожної теми, відповідно до програми курсу, оцінюється в діапазоні від 0 до 3 балів за допомогою стандартизованих та узагальнених критеріїв оцінювання знань.

Шкала оцінювання виконання самостійної роботи (індивідуальних завдань) критерії оцінювання.

Максимально можлива оцінка самостійної роботи (індивідуальні завдання)	Рівень виконання			
	Відмінно	Добре	Задовільно	Незадовільно
3	3	2	1	0

Форми оцінювання включають: поточне оцінювання практичної роботи; поточне оцінювання засвоєння знань на основі усних відповідей, доповідей, презентацій та інших форм участі під час практичних (семінарських) занять; індивідуальні або групові проекти, що вимагають розвитку практичних навичок і компетентностей (опціональний формат); вирішення ситуаційних завдань; підготовка резюме з самостійно вивчених тем; тестування або письмові іспити; підготовка проектів статей, тез конференцій та інших публікацій; інші форми, що забезпечують всебічне засвоєння навчальної програми та сприяють поступовому розвитку навичок для ефективної самостійної професійної (практичної, наукової та теоретичної) діяльності на високому рівні.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECT8	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Для успішного засвоєння курсу «Нейропсихологія» здобувач освіти має:

- регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття;
- систематично, системно й активно працювати на лекційних і практичних заняттях;
- відпрацьовувати пропущені заняття або незадовільні оцінки, отримані на заняттях;
- виконувати у повному обсязі завдання, які вимагає підготувати викладач, належна їх якість;
- виконувати контрольні та інші самостійні роботи;
- дотримуватися норм академічної поведінки та етики.

Курс «Нейропсихологія» передбачає засвоєння та дотримання принципів етики та академічної доброчесності, зокрема орієнтації на запобігання плагіату у будь-яких його проявах: всі роботи, доповіді, есе, реферати та презентації мають бути оригінальними та авторськими, не переобтяженими цитатами, що мають супроводжуватися посиланнями на першоджерела. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ’єктивне оцінювання.

Оцінювання здобувача освіти орієнтовано на отримання балів за активність на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички за які можуть бути, за рішенням викладача, нараховані додаткові (бонусні) бали (участь у круглих столах, наукових конференціях, олімпіадах та наукових конкурсах серед студентів).

Рекомендовані джерела інформації:

Основні джерела:

1. Герасименко Л.О., Скрипніков А.М., Ісаков Р.І. Психогенні психічні розлади: навчально-методичний посібник. Київ: Медицина, 2021. 364 с.
2. Медична психологія (Том 1)/ Г.Я. Пилягіна, О.О. Хаустова, О.С. Чабан та ін. Вінниця: Нова книга, 2020. 358 с.
3. Патопсихологія (з нейропсихологією) [Електронний ресурс]: електрон. метод. рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з курсу для студ. першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спец. 053 Психологія / уклад. Родіна Н.В., Коваль Г.Ш, Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2024.
4. Савенкова І.І. Нейропсихологія: навчально-методичний посібник. Миколаїв: МНУ, 2021. 220 с.
5. Чабан О.С., Гуменюк М.М., Вербенко В.А. Нейропсихологія. Тернопіль: Укрмедкнига, ТДМУ, 2008. 92 с.

Додаткові:

6. Анатомія, фізіологія, еволюція нервової системи. І. Маруненко, Є. Неведомська, Г. Волковська. Центр учбової літератури, 2021. 184 с.
7. Бакаєв С.Д. Клінічна нейропсихологія: навч. посібник. Київ: Вища шк., 2022. 220 с.
8. Заболотна А.В. Нейропсихологія: підручник. Київ: Вища шк., 2022. 398 с.
9. Микадзе Ю. Нейропсихологія дитячого віку: Навчальний посібник 2022. ISBN. 978-5-4461-1471-9.
10. Філімонов В.І., Маракушин Д.І. Клінічна фізіологія. Київ: Медицина, 2022.
11. Bush S.S., Yochim B.P. A Handbook of Geriatric Neuropsychology: Practice Essentials (Studies on Neuropsychology, Neurology and Cognition). London: Routledge, 2022.
12. Kolb B. Fundamentals of Human Neuropsychology. New York: Worth Publishers, 2021.

Інформаційні ресурси мережі інтернет

13. www.nbuv.gov.ua – Національна бібліотека України ім. Вернадського.
14. <http://upsihologa.com.ua/> – портал професійних психологів України «У психолога»
15. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua>
16. Українська електронна бібліотека підручників. URL: <http://pidruchniki.com.ua/>
17. Psychological tests. URL:// <https://www.healthyplace.com/psychological-tests>
18. <http://www.nbuv.gov.ua/portal> - Наукова періодика України
19. <http://neirocentr.com.ua> - Центр дитячої та підліткової нейропсихології
20. <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-zdiahnostyky-ta-terapii-ptsr-ni> Протокол з діагностики та терапії ПТСР NICE
21. <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-zdiahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice> Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків.